

Utsira kommune

BAKGRUNNSINFORMASJON KOMMUNEREFORMEN – FOLKEAVSTEMNING I UTSIRA KOMMUNE

Foto: Atle Grimsby

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. Dette er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger fra innbyggerne.

Utsira kommune har hatt følgende strategier:

Strategi 1

Utrede alternativ på Haugalandet.

Utsira kommune har deltatt i forprosjekt for utredning av storkommune på Haugalandet i regi av Haugaland Vekst IKS. Utsira kommune valgte å stå utenfor hovedprosjektet om storkommune på Haugalandet. Det var ikke politisk vilje å delta i hovedprosjektet da det på et tidlig tidspunkt kom fram at det ikke var noen vilje til storkommune på Haugalandet.

Utsira kommune gikk da for 0 Alternativet – Bestå som egen kommune.

Det andre alternativet var 1 Alternativet - Sammenslåing med Haugesund eller Karmøy kommune. Det er avholdt nabosamtaler med henholdsvis Haugesund kommune og Karmøy kommune.

Konklusjonen er at det er ingen som ønsker å innlemme oss i deres kommune, så framtidig Utsira sjøl ønsker det. De er villige til å inngå et forpliktende vertskommunesamarbeid med Utsira på tjenester hvor det behøves spisskompetanse dersom vi står alene framover.

Strategi 2.

10 små øyer langs norskekysten inngikk et samarbeid for å få fram de spesielle utfordringene disse øyene har. Regjeringens ekspertutvalg hadde ikke i noen stor grad behandlet disse utfordringene i sin rapport.

Bygdeforskning ble engasjert til å skrive en rapport om kommunereformen for øyer uten landfast forbindelse. Mulige konsekvenser av ny kommunestruktur ble utredet.

Stortingets Kommunal- og forvaltningskomité og 10 ordførere fra øykommune-prosjektet var samlet på Utsira 12. mars 2015 for rapport-slipp. Rapporten var basert på intervju med tilfeldige utvalgte innbyggere. Det ble sendt ut 86 spørreskjema til innbyggere i Utsira kommune og 72 % svarte. Dette var den høyeste svarprosenten for alle kommunene som deltok.

Konklusjonen i rapporten var:

Enkelte kommuner har til dels store avstandsulemper. Dette gjelder ikke minst kommuner uten landfast forbindelse. Betydningen av avstandsulemper har tidligere knapt vært vektlagt i kommunereformens kunnskapsgrunnlag. Utredningen er i første rekke en erfarings-innhenting som supplerer kommunereformens beslutningsgrunnlag når det gjelder øykommuner uten landfast forbindelse. Utredningen vil også ha overføringsverdi til andre små distriktskommuner med avstands-ulemper.

Link:

<http://www.utsira.kommune.no/utsira-kommune/dagboka-lokalnytt-fra-utsira-samfunnet/2015/kommunereform-rapport-lagt-fram-pa-utsira>

Strategi 3

I tilknytning til presentasjon av rapporten om kommunereformen for øyer uten landfast forbindelse ble det avholdt et åpent folkemøte for øyas innbyggere i Sirakompasset om rapportens innhold.

Strategi 4:

KS Konsulent har vært engasjert av Utsira kommune med å lage Swot analyse for Utsira. En slik analyse ser på sterke og svake sider, muligheter og trusler man står ovenfor. Dette skjedde med et møte med kommunestyret og administrasjon på Utsira den 12. november 2015.

Link:

<http://www.utsira.kommune.no/tema/individ-og-samfunn/politikk-og-valg/kommunereform-kommunesammenslaing/swot-for-utsira-kommune/view>

ØKONOMISKE BETINGELSER VED SAMMENSLÅING FRA REGJERINGEN

Ved sammenslåing med 1 stor kommune:

Dekning av engangskostnader	kr 25 millioner
Reformstøtte	kr 25 millioner

= kr 50 millioner «up front» til å gi den nye kommunen og spesielt Utsira et oppsving.

Utsira har i dag netto gjeld på kr 14,5 millioner og brutto på kr 25,7 millioner.

- Tallene forringes betydelig om potten må deles med flere kommuner! (dvs om flere enn to kommuner slår seg i sammen).

I ÅRENE SOM KOMMER

Den nye kommunen er lovet rammetilskudd tilsvarende smådriftsulempene med å drive Utsira i 2014: Dvs kr 17,6 millioner i årlig tilskudd i 15+5 år. = reelt verdien av 17 års tilskudd (nærmere kr 300 millioner). Tallet er det samme også om flere kommuner slår seg sammen. Resten av rammetilskuddet som regnes ut etter objektive kriterier vil bli det samme uansett hvilken kommune innbyggerne bor i.

SPAREPOTENSIALER NY KOMMUNE:

- Strukturering av administrasjon (personell og IKT-systemer).
- Nivå på skole, helsetjenester og driftsavdeling. Evt omstrukturering.
- Bedre kvalitet pga høyere faglig nivå ved synergier og dybdekompetanse.
- Dog mulig tap av lokalkunnskap.

UTFORDRING:

1. Ny kommune: Den nye kommunen bestemmer alt og kan omgjøre alle vedtak. Sannsynligheten for dette øker med tiden, når nye politikere som ikke har vært med i sammenslåingsprosessen kommer til.
2. Utsira sine innbyggere sine stemmer vil utgjøre relativt lite i en ny stor kommune, og vil ha liten påvirkning i forbindelse med valg.
3. Utsira vil være i hendene på sammenslåingskommunen. I en ny kommune vil skolekrets for skolekrets, bydel for bydel bli sammenlignet med hverandre.
4. Det er rimelig å tro at et samfunn i havet må vinne forståelse for sin særegenhet. Den politiske selvråderetten forsvinner med politisk senter på Karmøy eller i Haugesund

Hvis vi ikke slår oss sammen:

- Nytt inntektssystem iverksettes fra 2017.

- Vedtak om sammenslåing, eller ikke, bør ikke fattes før informasjon om nytt inntektssystem foreligger.
- «Gulrøttene» svekkes trolig etter reformperioden.
- Vi må ha forpliktende vertskommune samarbeid med annen kommune for oppgaver vi ikke har forutsetninger for å løse, eller hvor samarbeid er lønnsomt.
- Vi må ta stilling til nye oppgaver som tildeles kommunene. For vårt vedkommende forsvinnende små.

Men det er Stortingsvalg i 2017, og kortene kan bli lagt på nytt ved skifte av regjering.

FORSLAGENE FRA REGJERINGEN I NYTT INNTEKSSYSTEM:

Departementet tar sikte på å innføre en modell der det skilles mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper i kommunal tjenesteproduksjon, og der kun ufrivillige smådriftsulemper kompenseres fullt ut. I høringsnotatet presenteres innretningen på en slik modell. Denne endringen vil gjøre inntektssystemet mer nøytralt i forhold til kommunesammenslutninger.

Høringsfristen gikk ut 1. mars 2016 og skal behandles i Stortinget i løpet av året.

Utsira er ufrivillig små på grunn av avstanden til nærmeste sentrum. Det ser ut som om vi kan komme forholdsvis greit ut med forslag til nytt inntektssystem.

Link:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nytt-inntektssystem-for-kommunene-ut-pa-horing/id2467950/>

Strategi 5:

FOLKEAVSTEMMING PÅ UTSIRA:

Utsira kommunestyre ønsker en rådgivende folkeavstemning mandag 4. april 2016 om Utsira skal fortsette som egen kommune eller slå seg sammen med en av nabokommunene.

Utsira kommunestyre mener at det er viktig å høre hva innbyggerne mener om saken før de tar endelig beslutning i saken før sommerferien.

Det blir følgende alternativer å stemme på:

- Jeg vil at Utsira skal fortsette som egen kommune.
- Jeg vil at Utsira skal slå seg sammen med en av nabokommunene.
- Blank stemme.

Møt opp og avgi din stemme for Utsira kommune sin framtid.

Utsira 21 mars 2016

Vennlig hilsen

Marte Eide Klovning
Ordfører

Bjørn Aadnesen
Rådmann